

Flinnkien

Newspaper Post

MARZU 2021 • Numru 196

06 Is-seba' għodod ta' Ġużeppi

08 Oliver Friggieri:
L-akbar mass meeting Malti

10 Xhieda: 10 snin mill-
mewt tal-Ministru

12 Bibbja: Meta xxaqqet
ix-xbieha

14 Marc Chagall:
Se jibqa' agunija?

16 Tiftakrek titgħammed?

18 Laura: Dak li inti
qatt ma tagħmel

20 Ġenituri ħelikopters

22 Saħħitna:
L-inkontinenza

Real Gift

Carer Service Easter Gift

Qualified Professionals

Government Benefits

RealCare
Your care, our passion

Recruiting Staff
Maltese/English Speaking
Full/Part Time
Even Couple of Hours

© josiannep@realcareworld.com

www.realcareworld.com

f realcare+malta

35, Triq il-Karmelitani, Santa Venera, SVR 1725, Malta

9912 8988/2144 8837

Agħti donazzjoni lill-Knisja

Il-Knisja f'Malta tagħmel hafna xogħol fejjiedi fis-soċjetà u tghin hafna individwi u familji mil-lat pastoral, spiritwali, edukattiv kif ukoll materjali. Tmexxi wkoll djar għall-anzjani u t-tfal, id-Dar tal-Kleru, djar għal persuni vulnerabbli u day care centres, fost oħrajn. Biex tagħmel dan il-Knisja tiddependi mid-donazzjonijiet. Jekk tixtieq tagħti donazzjoni biex tghin lill-Knisja, tista' tagħmel depożitu f'dan il-kont kurrenti mal-APS Bank plc:

IBAN: MT13APSB77002000494810494830018

Isem tal-kont: Arcidjoċesi ta' Malta

Numru tal-kont: 10494830018

Tista' wkoll tibgħat ċekk pagabbli lill-Arcidjoċesi ta' Malta, PO Box 1, Floriana.

Grazzi tal-kontribuzzjoni tiegħek

Triq Ġdida

Gheżiez hbieb,

Is-sliem! Il-misteru tal-Ghid, jiġifieri l-Passjoni, il-Mewt u l-Qawmien ta' Ġesù, li huma meqjusa bħala misteru wiehed, huma l-qofol tal-hajja Nisranija tagħna. Għalhekk il-Knisja tistedinna biex nippreparaw tajjeb għalih u ngħixuh b'impenn b'mod li jwassal għal kambjament fil-hajja tagħna.

Nippreparaw sewwa għalih billi nduru mill-ġdid lejn Alla. Dan nagħmluh billi ngħixu tajjeb l-40 jum tar-Randan Imqaddes, eż. billi nsumu u nagħmlu penitenza f'Ras ir-Randan u fil-Ġimgħa l-Kbira, billi naqraw xi siltiet mill-Bibbja jew xi ktieb spiritwali, nitolbu t-talba tar-Ruzarju jew tal-Via Sagra, u nagħmlu opri ta' karità mal-proxxmu tagħna.

Niċċelebrawh tajjeb billi meta nistgħu nattendu għall-Eżerċizzjoni tar-Randan, nipparteċipaw fiċ-ċelebrazzjonijiet tas-Sagrament tal-Qrar kif ukoll għaċ-ċelebrazzjonijiet tat-Tridu tal-Ghid. Min ma jistax jattendi, minhabba l-pandemija ta' żmienna, jista' jsejwi dan minn fuq it-televiżjoni jew il-mobile.

Fl-aħħar nett, dan għandu jwassal għal kambjament, jew aħjar konverżjoni, fil-hajja tiegħek u tiegħi. Il-mixja tagħna ma' Ġesù għandha twassalna biex aħna wkoll fl-Ghid il-Kbir ngħaddu mill-mewt għall-hajja, mid-dlam għad-dawl, mill-bniedem il-qadim għall-bniedem il-ġdid irxuxtata ma' Kristu.

Fi kliem ieħor, ninqatgħu mill-imġhoddi u naqbdu triq ġdida, fejn in-Nisrani hu msejjaħ biex "jilbes" lil Kristu u jgħix, jaġixxi u jitkellem bl-istess mod ta' Kristu.

Dan mhux xi haġa impossibbli iżda xi haġa reali u possibbli. Ejjew nagħmlu hilitna biex dan iż-żmien qaddis ikun żmien ta' grazzja li jgħinna nagħmlu din il-qabża ta' kwalità fil-hajja tagħna.

Flimkien

Magazin ta' kull xahar mahruġ mill-Kulleġ tal-Kappillani li jitqassam b'xejn lill-familji Maltin. Biex tirreklama u għal kull korrispondenza ċempel fuq 2182 8931 jew 7946 1470 jew bil-posta.

INDIRIZZ

Flimkien, Kulleġ tal-Kappillani Kurja, il-Furjana

EMAIL

flimkien@maltadiocese.org

Editur Carmel Conti

Grafika Outlook Coop

Stampar Velprint Ltd

Il-kitba li tidher fil-Flimkien appartgħi l-Editorjal mhux neċessarjament tirrifletti l-opinjoni tal-Bord Editorjali.

RAĠĠ DAWL

When a woman is pregnant, she is not 'expecting' a child – she already has one. She is not 'going to be a mother' – she already is a mother. The baby is not 'on the way' – the baby has already arrived.

90

sena hidma
ghall-missjoni

hope #missio fest
Maratona fuq it-TV b'risq il-Missjoni

IS-SIBT 13 TA' MARZU 2021

minn nofsinhar sa nofsillejl

Xandira LIVE fuq it-televizjoni mill-WE Studios

IL-LINJI HUMA MIFTUĦIN

 5170 2063 - €15

5180 2064 - €25

5190 2061 - €50

SMS 5061 8820 - €6.99

Grazzi tad-donazzjoni tagħkom

#ilmissioint

missio

Jien. Int. Aħna. **Filmkien.**

VO/1178

Għal donazzjoni online: www.missio.org.mt/donate

Għal donazzjoni ċempel **2123 6962**

No.7, Triq il-Merkanti, Valletta | No.7, Triq l-Imghallem, Ir-Rabat Għawdex

Ghożża u solidarjetà

Fl-Ittra Pastorali tagħna l-Isqfijiet ta' Malta u Għawdex għar-Randan, għamilna stedina biex nibnu soċjetà ta' ghożża u solidarjetà. Nibdew minn dawk li huma vulnerabbli u dghajfa, li jehtiegu aktar attenzjoni u kura, u naħdmu aktar bis-shih għal kultura li tirrispetta l-hajja u d-dinjità ta' kull bniedem. Hija din il-protezzjoni tal-hajja umana mill-ewwel mument tat-tnissil tagħha sat-tmiem naturali tagħha, u f'kull waqt tagħha, li hi l-pedament ta' kultura ta' rispett lejn id-drittijiet ta' kull bniedem.

Il-pandemija tal-COVID-19 harġet aktar fid-dieher kemm hawn persuni li jhossuom iżolati u waħedhom, jew b'sens ta' vojtkbir f'hajjithom. Żdiedu l-problemi ta' saħħa mentali u ta' tbatija fir-relazzjonijiet. Qalb din l-esperjenza kiefra, wiehed irid jiftakar f'tant persuni li qegħdin juru ghożża u solidarjetà b'mod konkret mal-persuni vulnerabbli.

Irridu naħdmu flimkien għal soċjetà minghajr hitan u minghajr fruntieri li jifirduna għaliex hu b'dan il-mod li jista' jingheleb il-virus tal-individwalizmu. Dan isir permezz

tad-djalogu li jirrispetta, isaħħaħ u jfittex il-verità.

Aħna u niddjalogaw, irridu naħdmu biex infejqu l-ġrieħi, u dan nagħmluh bi spirtu ta' maħfra. Il-maħfra ma tfissirx li ninsew jew li nħallu dak li għaddejna minnu midfun fina, jew li nibqgħu ċassi quddiem dak li hu hażin u ingust. Il-maħfra ma tfissirx impunità. Il-maħfra tfisser li ma nħallux l-esperjenza hażina li għaddejna minnha torbotna bi ktajjen u tikkundizzjonana.

Il-maħfra tgħinna nohorgu miċ-ċirku vizzjuż tal-vendetta, waqt li nkomplu naħdmu bis-shih għal dak li hu ġust u sewwa.

F'din is-sena li l-Papa Frangisku ried li tkun iddedikata lil San Ġużep, nitolbu l-protezzjoni tiegħu, hu li għadda minn mumenti ta' kriżi u ta' tbatija, fosthom it-tfittxija ta' kenn barra minn artu mal-familja tiegħu refuġjata. San Ġużep hu l-bniedem li jisma' u li fl-istess waqt jiehu azzjoni b'kuraġġ biex jipprotegi l-hajja.

✠ **Joseph Galea-Curmi**
Isqof Awżijjarju

KELMA TA' FRANGISKU

“Ha mmur nisma' quddiesa” mhijiex espressjoni tajba. Il-quddiesma ma nistgħux **nisingħuha** biss, qisna biss spettaturi ta' xi haġa li tiżloq minn idejna bla ma ninvolvu ruħna fiha. Il-quddiesma dejjem hi **ċċelebrata**, u mhux biss mis-sacerdot li jippresidiha imma mill-Insara kollha li jgħixuha. U ċ-ċentru tal-quddiesma huwa Kristu! Ilkoll kemm aħna ... ninghaqdu mal-azzjoni tiegħu, għax huwa hu, Kristu, il-protagonista tal-liturġija.

3 ta' Frar 2021

Is-seba' għodod ta' Ġużeppi

Fit-8 ta' Diċembru 2020 l-Papa Frangisku hareġ Ittra Appostolika "Patris Corde" (B'Qalb ta' Missier) fl-okkażjoni tal-150 anniversarju minn meta l-Papa Piju IX fl-1870 iddikjara lil San Ġużepp bħala patrun tal-Knisja kollha. Il-Papa qal li l-pandemija għenitna nindunaw kemm niddependu minn persuni li bhal San Ġużepp jgħaddu minn quddiemna, jagħmlu xogħolhom kuljum fis-skiet u ahna ma nagħtux kashom. L-Ittra fiha seba' taqsimiet, kull waħda dwar xi kwalità li kellu San Ġużepp.

1. Missier maħbub

Ġużeppi kien lest jagħti haġtu għal Marija u Ġesù. Hadem għalihom, tahom qalbu u kull hila tiegħu. Għalhekk Ġużeppi dejjem kien maħbub hafna mill-Insara. Il-fiduċja tal-Insara fih tingabar fl-espressjoni: "Morru għand Ġużeppi!"

2. Missier fil-ħlewwa

Ġużeppi ra lil Ġesù jikber jum wara jum. Għallmu jimxi, refgħu fuq dirgħajh. F'Ġużeppi, Ġesù ra b'għajnejh il-ħlewwa ta' Alla. Jgħallimna li l-fiduċja tagħna f'Alla tfisser ukoll li nemmnu li Hu jista' jaħdem imqar bil-bezghat u d-dgħufijiet tagħna. Hadem anki permezz tal-ansjetà ta' Ġużeppi! Jgħallimna li fil-maltempati tal-ħajja għandna nħallu f'idejn Alla t-tmun tad-dgħajsa tagħna għax "ħarstu dejjem akbar minn tagħna".

3. Missier fl-ubbidjenza

Alla wera l-pjanijiet tiegħu lil Ġużeppi permezz ta' erba' holmiet u Ġużeppi dejjem obda: meta għeleb it-thassib tiegħu u salva lil Marija, meta ha l-familja miegħu lejn l-Eġittu bla ma qies id-diffikultajiet, meta ha l-familja lura lejn pajjiżu, u meta warrab lejn il-Galilija. F'kull ċirkustanza f'hajtu Ġużeppi lissen, "Ikun dak li trid int" – bħal Marija meta dehrilha l-Anglu, bħal Ġesù fil-Ġetsemani.

4. Missier li jilqa'

Ġużeppi laqa' lil Marija bla ma poġġa kundizzjonijiet minn qabel. Meta kien fid-dubju dwar x'għandu jagħmel, Alla qallu, "Ġużeppi, bin David, xejn la tibza'!" Lilna wkoll jgħidilna: "La tibzghux!" Il-fidi ma tfissirx li nsibu soluzzjonijiet faċli imma li naffrontaw b'għajnejn miftuħa dak li jġri f'hajjitna u nerfgħu r-responsabbiltà. L-akkoljenza ta' Ġużeppi tistedinna nilqgħu lill-oħrajn, mingħajr esklużjoni, hekk kif inhuma, b'għożża partikulari għad-dgħajfin. Min jaf, forsi kien mill-imġiba ta' Ġużeppi li Ġesù ha spunt għall-parabbola tal-Iben il-Ħali u tal-Missier Ħanin.

5. Missier ta' kuraġġ kreattiv

Fid-diffikultajiet tagħna Alla "jindaħal" permezz tal-ġrajjet u l-persuni. Alla "indahal" fid-diffikultajiet ta' Ġesù u Marija permezz ta' Ġużeppi u fada fil-kuraġġ kreattiv tiegħu. F'Betlehem, Ġużeppi kien kreattiv u mill-istalla holoq post akkoljenti. Bit-theddida ta' Erodi fuq rasu, Ġużeppi kien kreattiv u organizza l-harba billejl lejn l-Eġittu. Xi drabi Alla jidher li mhux qed jgħinna, imma dan ma jfissirx li telaqna wahidna. Hu jafda fil-kapaċità tagħna li nkunu kreattivi, nipprogettaw, insibu soluzzjoni.

6. Missier haddiem

San Ġużepp kien mastrudaxxa li ħadem b'mod onest biex jiżgura l-għajxien tal-familja tiegħu. Minnu Ġesù tghallem il-valur u d-dinjità ta' min jaqla' x'jiekol bl-gharaq ta' għbinu. Fi żmienna, l-aktar minhabba l-COVID-19, il-qgħad għolla rasu, u diversi familji sfaw bla xogħol u esposti għal diffikultajiet. Ix-xogħol ta' San Ġużepp ifakkarna li lanqas Ġesù nnifsu ma stmerr ix-xogħol. Jalla bl-għajnuna ta' San Ġużepp kull żagħżuġ/a, persuna jew familja jkollha x-xogħol.

7. Missier "fid-dell"

Il-missirijiet ma jitwildux missirijiet, imma jsiru missirijiet. Ma jsirux missirijiet biss għax iġibu wlied fid-dinja, imma għax jieħdu hsiebhom b'responsabbiltà. Li tkun missier ifisser li ma żzommx lil uliedek għalik, ma tipposedihomx, anzi tagħmilhom kapaċi jagħzlu, ikunu liberi, "jitolqu". Alla nnifsu halliena liberi, anki li niżbaljaw u nehduha kontrih. Ġużeppi għaraf iqieghed fiċ-ċentru ta' hajtu lil Marija u Ġesù, mhux lilu nnifsu. Ġużeppi kien qisu d-dell tal-Missier fil-hajja ta' Ġesù. Harsu, ipproteġieh, ma telqu qatt, imma ma riedx li l-hajja ta' ibnu jgħixha hu għalih. Ftit ftit ra lil ibnu jgħaddi mingħajru, isir awtonomu u jimxi waħdu fit-toroq tal-hajja. Fehem li ibnu ma kienx tiegħu imma semplicement fdat fil-harsien tiegħu.

L-akbar mass meeting Malti

Il-mixja ta' poplu wiehed wara d-Duluri

Fejn trid u meta trid Int, Ġesù Kristu,
 Diż-Onorevoli, maqtul bil-forka,
 Tiġbor l-akbar mass meeting f'Malta tiegħek!
 Naqqaxx go moħħna dil-Kostituzzjoni,
 Bla klawnsoli w tiġbid, bla diskussjoni!
 Ja dittatur hanin, ja kriminali
 Li ksirt il-liġijiet banali kollha
 Biex kxift il-ħaqq tad-dinja stramba tiegħek!
 Ja proletarju li sfidajt l-imperi
 Biex bnejt bid-demm l-akbar istituzzjoni
 - *Kuxjenza li tkun sabet qabel fittxet* -
 Fuq l-gholja taż-żeblu, bla privileġġi!
 Waqqaft il-Parlament fuq tnax-l idjota,
 Ma bżajtx mill-folla, u ridt sal-aħħar siegħa
 Tkun arroganti timidu li mewtek
 Jibkuha biss il-Mara li wellditek,
 Ministru li ħabbejt, u eks Prostituta!
 Is-sliem għalik, Diż-Onorevoli Kristu!

* * *

Għalhekk imxiet warajk dil-Gżira kollha,
 Għalhekk fil-falliment tal-grajja tiegħek
 Lemħet il-falliment tal-kriżi tagħha!
 U bkew warajk il-*Blu* u bkew il-*Homor*,
 U mxiet il-Minoranza u l-Maġġoranza,
 Ghax Inti biss, f' dil-Blata dħalt sa ġewwa
 Fil-qlub tal-imġarrbin! Int biss trid tgħaqqdu
 Bla kliem tal-okkażjoni, lil dal-poplu
 Li qatt, u qatt, u qatt ma ċaħdek s'issa!
 Dnubietna ma jiċhdukx, u fi dnubietna
 Trid tagħraf fina n-nies li jemmnu fik!
 Bluhatna ma jinsewqx, u fi bluhatna
 Ta' *Homor* u ta' *Blu* trid tagħraf razza
 Li refgħet l-oghla post f'pajjiżha għalik!
 Is-sliem għalik, Diż-Onorevoli Kristu!

Post f'riglejn Ġesù

Shahbaz Bhatti, l-uniku Ministru Kattoliku fil-Pakistan, fl-10 anniversarju mill-qtil tiegħu.

Fl-għodwa tat-2 ta' Marzu 2011, Shahbaz Bhatti, l-uniku Ministru Kattoliku tal-Gvern Pakistani, telaq bħas-soltu għall-uffiċċju u fi triqtu waqaf iżur lil ommu. Dakinhar Bhatti kien mingħajr skorta, meta grupp ta' rġiel armati u wiċċhom mgħammad waqqfuh, ġibduh 'l barra mill-karozza u sparawlu tletin tir. Kellu biss 42 sena.

Fuq il-post fejn qatluh instabu diversi fuljetti ta' propaganda ta' moviment estremista Iżlamiku marbut mat-Taliban fl-Afganistan. Ftit xhur qabel Bhatti kien beda jiddefendi lil Asia Bibi, omm Nisranija kkundannata għall-mewt għax akkużawha ingustament li offendiet lill-Profeta Mawmettu (mehlusa fl-2018).

Bhatti kien membru fil-Pakistan People's Party. Il-hiliet tiegħu mill-ewwel ġibdu l-attenzjoni tal-mexxejja tal-partit, speċjalment ta' Benazir Bhutto (li kienet prim ministru ta' pajjiżha mill-1988 sal-1990 u mill-1993 sal-1996). Bhatti kien magħha meta nqatlet fl-2007.

Sena wara, Bhatti nhatar Ministru għall-Minoranzi, minn fejn seta' jgħin lill-batut u jagħti messaġġ ta' tama lil min kien tilifha. Huwa tejjeb qatigh il-qagħda tal-minoranzi reliġjużi. Beda kampanja nazzjonali biex jippromovi l-armonija bejn ir-reliġjonijiet, ippropona leġiżlazzjoni li ma tippermettix diskors ta' mibegħda, ippropona li jidhol fl-iskejjel l-istudju tar-reliġjonijiet, li jidhlu kwoti għall-minoranzi reliġjużi f'karigi tal-gvern u fis-Senat.

Din li ġejja hija x-xhieda Nisranija ta' Shahbaz Bhatti tliet snin qabel qatluh:

- Jisimni Shahbaz Bhatti. Twelidt f'familja Kattolika. Missieri, għalliem bil-pensjoni. Ommi mara tad-dar. Edukawni fil-valuri Nsara u t-tagħlim tal-Bibbja, li mmarkaw tfuliti. Sa minn ċkuniti kont immur il-knisja. Hemm insib ispirazzjoni profonda mit-tagħlim, mis-sagrifiċċju, mis-salib ta' Ġesù. Kienet l-imħabba ta' Ġesù li wasslitni sabiex noffri s-servizzi tiegħi lill-Knisja.
- Il-kundizzjonijiet tal-biża' li jinsabu fihom l-Insara Pakistani ma hallewnix kwiet. Darba, meta kelli biss tlettax-il sena, smajt prietka fuq is-sagrifiċċju ta' Ġesù għall-fidwa tagħna. Hsibt li npattilu għall-imħabba tiegħu billi ngħin lil huti, inpoġġi lili nnifsi għas-servizz tal-Insara, speċjalment tal-fqar,
- Bhatti kien membru fil-Pakistan People's Party. Il-hiliet tiegħu mill-ewwel ġibdu l-attenzjoni tal-mexxejja tal-partit, speċjalment ta' Benazir Bhutto (li kienet prim ministru ta' pajjiżha mill-1988 sal-1990 u mill-1993 sal-1996). Bhatti kien magħha meta nqatlet fl-2007.
- Sena wara, Bhatti nhatar Ministru għall-Minoranzi, minn fejn seta' jgħin lill-batut u jagħti messaġġ ta' tama lil min kien tilifha. Huwa tejjeb qatigh il-qagħda tal-minoranzi reliġjużi. Beda kampanja nazzjonali biex jippromovi l-armonija bejn ir-reliġjonijiet, ippropona leġiżlazzjoni li ma tippermettix diskors ta' mibegħda, ippropona li jidhol fl-iskejjel l-istudju tar-reliġjonijiet, li jidhlu kwoti għall-minoranzi reliġjużi f'karigi tal-gvern u fis-Senat.
- dawk fil-bżonn u dawk maħqura f'dan il-pajjiż Iżlamiku.
- Offrewli karigi għoljin fil-gvern u talbuni nhalli l-battalja tiegħi, imma jien dejjem irrifjutajt, anki b'riskju għal hajti. It-twegiba tiegħi dejjem kienet: 'Le, jiena rrid inservi lil Ġesù bħala bniedem komuni.' Din id-deċiżjoni kienet iżżommni ferhan. Ma rridx popolarità, ma rridx pożizzjonijiet ta' setgħa. Irrid biss post f'riglejn Ġesù. Irrid li l-hajja tiegħi, il-karattru tiegħi u l-għemejjel tiegħi jitkellmu għalija u jgħidu li kont miexi wara Ġesù Kristu.
- Irrid ngħix għal Kristu, u għalih irridd immut. Ma nhoss ebda biża'. Hafna drabi l-estremisti xtaqu joqtluni, jitfegħuni l-habs, heddewni, ippersegwitawni u tterrorizzaw

lill-familja tiegħi. Jiena ngħid li, sakemm għadni ħaj, sal-aħħar nifs, inkompli naqdi lil Ġesù u lil din l-umanità fqira, sofferenti, lill-Insara, lil dawk li qeghdin fil-bżonn, lill-fqar.

- Jien insib ispirazzjoni kbira fil-Bibbja u fil-ħajja ta' Ġesù Kristu. Aktar ma naqra l-Kelma tal-Mulej aktar tqawwini u ssahħahni. Meta nirrifletti fuq il-fatt li Ġesù ssagrifika kollox, li Alla bagħat lil Ibnu stess għall-fidwa tagħna, insaqsi lili nnifsi kif nista' jien nimxi t-triq tal-Kalvarju. Il-Mulej tagħna qal: 'Ejja warajja, aqbad is-salib tiegħek u imxi warajja.'
- L-aktar silta fil-Bibbja li toghġobni hija: 'Kont bil-ġuħ u tmajtuni, kont bil-ghatx u sjejtuni, kont barrani u lqajtuni, għarwien

u libbistuni, marid u ġejtu żżuruni, fil-ħabs u ġejtu maġenbi.' Għalhekk, meta nara nies foqra u fil-bżonn, ingib quddiem għajnejja li taht id-dehra tagħhom hemm Ġesù li qed jiltaqa' miegħi. Għalhekk infittex li ngħin dejjem, flimkien ma' shabi, kif inwassal l-ġhajjnuna lil dawk fil-bżonn, dawk bil-ġuħ, il-fqar, l-iltiema. Tkun xi tkun ir-religjon tagħhom għandhom jiġu meqjusa fuq kollox bħala bnedmin. Inqis dawk il-persuni bħala parti tal-ġisem tiegħi fi Kristu, li huma l-parti ppersegwitata u fil-bżonn fil-Ġisem ta' Kristu. Jekk ahna nwasslu sal-aħħar din il-missjoni, allura nkunu akkwistajna post f'riglejn Ġesù, u jien inkun nista' nħares lejha mingħajr misthija.

F'Marzu 2016, infethet il-kawża ta' beatifikazzjoni ta' Alla Shahbaz Bhatti.

Meta xxa ix-xbieha

Il-messaġġ li johroġ mid-dnub ta' Adam u Eva huwa mogħti lilna f'forma ta' rakkont. Dan ir-rakkont jgħidilna li fil-bidu nett is-sitwazzjoni tal-bniedem kienet waħda ta' hena għax il-bniedem kellu kollox. Kollox kien "tajjeb ħafna". Kull maħluq kien sħiħ.

It-tentazzjoni għad-dnub (u l-konsegwenzi tad-dnub) ġew mis-serp, li hu simbolu tal-Ħażin, dak li ma jridx it-tajjeb għall-bniedem għax jgħir għalih, għax wara li ma obdiex ma kienx baqa' jgawdi l-hajja ta' Alla.

Il-Ħażin ħajjar lill-bniedem biex ma jobdix ir-rieda ta' Alla. Alla ħalaq kollox tajjeb għall-bniedem – imma s-serp wiegħdu iżjed! Wiegħdu li jkun għaref

daqs Alla – avolja Alla lill-bniedem kien diġà tah għerf biżżejjed. Il-Ħażin wiegħed ukoll lill-bniedem li jista' jsir daqs Alla – meta Alla kien diġà ħalaq lill-bniedem "fuq is-sura u x-xbieha tiegħu"!

Biex jispjega d-dizubbidjenza tal-bniedem lejn Alla, il-kittieb tal-ġrajja nqeda b'leġġendi u miti (myths) li kienu diġà jeżistu fi żmien. Imma magħhom zied u roqomhom b'veritajiet dwar min hu Alla u min hu l-bniedem.

Naturalment min kiteb ir-rakkont tad-dnub tal-bniedem ma kienx preżenti hemmhekk dakinhar. Imma r-rakkont tad-dnub ta' Adam u Eva, avolja mibni fuq mitoloġiji ta' kulturi oħra, xorta fih veritajiet kbar. L-ewwel verità hi dwar

Il-ġrajja tad-dnub ta’ Adam u Eva mhix storja dwar tuffieħa

il-bniedem li ma jobdix lil min haqlu. It-tieni li Alla xorta jrid isalva lill-bniedem u jsalvah anki mill-konsegwenzi li ġab fuqu nnifsu.

U t-tuffieħa? Ir-rakkont tal-Ġenesi mkien ma jsemmi tuffieħa. Jgħid li d-dnub huwa d-deċiżjoni tal-bniedem li jmur kontra r-rieda ta’ Alla, li hlief ġid lill-bniedem ma jridlux.

Isem Adam u Eva? L-ismijiet ta’ Adam u Eva huma simboliċi. Adam ifisser “il-bniedem” u Eva tfisser “omm il-hajjin”.

Il-konsegwenzi tad-dnub: Il-konsegwenzi jolqtu lill-bniedem fl-iktar aspetti fundamentali u essenzzjali tiegħu. Jingabru fi tnejn: l-uġiġ tal-hlas għall-mara u t-tbatija tax-xogħol. Il-qofol tal-hajja li Alla ta lill-bniedem jingabru f’żewġ karatteristiċi: it-tnissil ta’ hajjiet ohra u x-xogħol li jkompli dak li beda Alla fil-holqien.

Minhabba d-dnub ta’ Adam u Eva, it-twelid u x-xogħol isiru sors ta’ wġiġ li ma jhallux lill-bniedem jara kif jista’ jkompli l-holqien

li beda Alla. Wara d-dnub il-bniedem ma jibqax xbieha u sura perfetta ta’ Alla. Din ix-xbieha tiċċajpar. Wara d-dnub, għal Adam u Eva ma baqax “kollox tajjeb hafna”.

Minn hemm ’il quddiem il-bniedem beda saħansitra jduq il-mewt minflok il-hajja shiħa li Alla tefa’ fih. Il-bniedem beda jmut għax id-dnub żera’ fih il-mewt.

Anki l-istess mewt ta’ Ġesù hija effett tad-dnub – dnub mhux tiegħu imma tal-bnedmin. Imma iktar minn hekk, il-mewt ta’ Ġesù kienet is-sigill fuq l-ubbidjenza tiegħu lejn il-Missier. L-“iva” tiegħu kienet tfisser “iva” tal-umanità kollha lill-Missier.

L-ubbidjenza sal-aħħar ta’ Ġesù qalbet rasha ’l isfel kull “le” li l-bnedmin jgħidu lil Alla bid-dnub tagħhom.

Fr Paul Sciberras huwa l-Kap tad-Dipartiment tal-Iskrittura Mqaddsa, l-Ebrajk u l-Grieg fl-Università ta’ Malta.

Se jibqa' agunija?

Meta Marc Chagall (1887-1985) pittur din il-Kruċifissjoni (magħrufa bħala Kruċifissjoni Bajda) kien baqa' biss ftit xhur biex tfaqqa' t-Tieni Gwerra. Hija l-pittura tal-Kruċifissjoni favorita tal-Papa Franġisku.

F'din il-pittura, Chagall enfazizza l-identità Lhudija ta' Ġesù billi libbsu x-xall tat-talb Lhudi (tallit) minflok id-drapp madwar qaddu; għamillu għata fuq rasu minflok il-kuruna tax-xewk; u minflok l-angli dahhal erba' patrijarki (waħda minnhom mara) itiru b'ilbies tradizzjonali Lhudi.

Fuq kull naħa tas-salib Chagall wera l-qerda li kienet qed isseħħ. Fuq ix-xellug jidher raħal imġarraf u jinħaraq, b'refugjati mġegħlin jaharbu fuq dgħajsa. Isfel, fuq ix-xellug, jidhru tlett irġiel bid-daqla (wiehed minnhom bit-Torà f'idu) li qed jaharbu wkoll. Fuq il-lemin tidher is-sinagoga qed taqbad (b'zewġ iljuni u l-kewkba ta' David fuq il-bieb). Taħt tidher omm tfarraġ it-tarbija f'idejha.

Meta rabat il-Kruċifissjoni ta' Ġesù mal-persekuzzjoni tal-Lhud, Chagall kien qed jidentifika n-Nazi ma' dawk li ttorturaw lil Ġesù.

Marc Chagall, *Kruċifissjoni Bajda*, 1938, Art Institute of Chicago

Ħafna mill-pitturi ta' Chagall huma mimlijin kuluri, imma l-“White Crucifixion” hija nieqsa ħafna mill-kulur. Chagall pittirha fl-1938 f'Parigi, b'reazzjoni għall-ġrajjet tal-biża' li seħħew fi “Kristallnacht” (Il-Lejl tal-Ħġieġ Imkisser). Dak il-lejl ta' bejn id-9 u l-10

ta' Novembru 1938 sehhew atti vjolenti kbar kontra l-Lhud madwar il-Ġermanja u l-Awstrija bl-ordni ta' Joseph Goebbels. Dakinhar inqabdu 30,000 Lhud u ttiehdu f'kampijiet ta' konċentrament.

Il-figura liebsa l-aħdar li tidher taqsam minn naħa għal oħra tidher diversi drabi f'xogħlijiet oħra ta' Chagall. Xi studjużi jgħidu li jissimbolizza lill-Profeta Elija, jew lill-poplu Lhudi tal-Ewropa Ċentrali li dejjem iduru minn post għal iehor.

Chagall għamel żewġ bidliet mill-pittura oriġinali: l-iswastika fuq id is-suldat li qed jahraq is-sinagoga giet miżbugħa, u l-kliem "Ich bin Jude" (Jien Lhudi) fuq it-tabella ma' għonq l-anzjan liebes ikhal fuq ix-xellug tnehew.

Tidher ukoll il-bandiera tal-Litwanja (safra, ħadra u ħamra; wara s-sinagoga, lemin, fuq) li tfakkar fl-għeruf Litwani ta' Chagall. Fuq fix-xellug jidhru wkoll bnadar ħomor Komunisti.

Bqajna ma tgħallimna xejn mill-istorja. Ilbierah il-Lhud ... illum l-immigranti li hadd ma jrid, l-Uyghurs u l-Jażidi li kulhadd jinsa, l-Insara ppersegwitati li bilkemm nisimghu dwarhom ... u għada?

**“Ġesù jibqa’ agunija
sal-aħħar tad-dinja,
u aħna sadattant ma
rridux nibqgħu reqdin.”
– Blaise Pascal**

Tiftakrek titgħa

Ir-Randan ifakkrek fil-Magħmudija

Dhalt fi Knisja l-Hadd wara nofsinhar. Sitta min-nies fuq il-bank ta' quddiem u ċ-ċelebrant kien qed jiċċelebra Magħmudija ta' tarbija. Addijo komunità! Addijo sens ta' ċelebrazzjoni! La kant, la purċissjonijiet, la qarreja. Il-parrini u l-ġenituri bilkemm kienu jafu x'qed jiġri u donnhom muti. Imbagħad ġejna għall-Magħmudija – ftit ilma f' bowl tal-pyrex. Kelli nohrog 'il barra mnikket u mħasseb.

L-ewwel Insara kienu jieħdu l-Magħmudija tagħhom b'serjetà kbira. Dan nafuh, fost l-oħrajn, mid-“Didachè” (kelma Griega li tfisser “tagħlim”) li hi kitba antika hafna tal-ewwel seklu wara Kristu. Fiha nsibu katekezi għal dawk li jkunu se jitgħammdu. Il-katekist kien mistenni jkellem lill-katekumeni dwar iż-żewġ toroq, wahda li tiehu għall-ġenna u l-oħra li tagħti għall-infern. Hafna drabi l-Magħmudija kienet issir f'post fejn ikun hemm ilma ġieri.

Dokument ieħor tat-tielet jew ir-raba' seklu, it-“Traditio Apostolica”, jissuggerixxi programm ta' tliet snin bi preparazzjoni għall-Magħmudija, għalkemm kollox kien jiddependi fuq kemm il-kandidat kien ikun ippreparat sew. F'dan id-dokument insibu lista ta' xogħlijiet li wiehed ma jistax jagħmel jekk ried jibda dan iż-żmien ta' thejji: shaħar, prostituti, gladjaturi, dawk li jagħmlu statwetti tal-allat u hafna oħrajn. Dawn kellhom l-ewwel iħallu x-xogħol tagħhom, imbagħad setgħu jibdedu il-formazzjoni għall-Magħmudija.

L-istess qabel jibdedu dan il-programm ta' thejji, il-katekisti kienu jistaqsu lill-ġirien u l-hbieb dwar dawk li resqu biex jitgħammdu. Mir-riżultat miksub minn dan it-tiftix wiehed kien jiġi rifjutat jew aċċettat. Dan il-programm ta' formazzjoni ma kienx xi haġa li tolqot biss lill-individwu. Il-komunità kollha kienet tipparteċipa fit-thejji tal-katekumeni biex bil-mod il-mod dawn jibdedu jagħmlu parti shiħa mill-Ġisem ta' Kristu, li hu l-Knisja. Il-

mmmed?

nudija tiegħek

katekumeni flimkien mal-ġemgħa tal-Insara kienu jattendu għall-Quddiesa tal-Ħadd – avolja kien ikollhom joħorġu barra hekk kif tispicċa l-omelija.

L-aħħar erbgħin jum ta' thejjija kienu jkunu aktar intensi. F'Sibt il-Għid kienet issir il-Magħmudija. Din kienet issir fil-battisterju (binja apposta barra l-Knisja). Wara, imbagħad, kienu jidhlu fil-knisja u għall-ewwel darba jagħtu l-bewsa tal-paċi lil huthom l-Insara l-oħra u jiċcelebraw l-Ewkaristija.

Is-sehem tal-komunità fil-preparazzjoni tal-katekumeni għall-Magħmudija jwassalna biex nifhmu wkoll l-origini tas-sawm tar-Randan. Ir-Randan beda bħala l-fażi finali tal-preparazzjoni għal dawk li jkunu se jitgħammdu fl-Għid – żmien ta' sawm u ta' aktar talb. Bħala sinjal ta' solidarjetà ma' dawk li jkunu se jitgħammdu (u għaliex kienu jhossu l-bżonn li jirriflettu fuq il-Magħmudija tagħhom) hafna Nsara kienu

josservaw id-dixxiplina tar-Randan, jiġifieri kienu jsumu u jitolbu b'aktar intensità. Mhux ta' b'xejn għedna li l-Insara tal-ewwel żminijiet kienu jiehdu l-Magħmudija bis-serjetà!

F'dan ir-Randan ftakar ftit fil-Magħmudija tiegħek. Dakinhar inti:

- ngħatajt il-grazzja, jiġifieri ngħatajt il-hajja ta' Alla;
- ksibt il-maħfra għad-dnubiet kollha – id-dnub tan-nisel imma wkoll id-dnubiet personali jekk tkun tgħammid bħala adult;
- sirt “holqien gdid”, “wild addottiv ta' Alla”;
- ngħatajt sehem mis-sacerdozju ta' Kristu, issehibt miegħu fil-missjoni profetika u regali tiegħu;
- sirt parti mill-Knisja, l-għaqda bejn l-Insara kollha;
- ġejt issigillat b'sigill spiritwali li ma jithassar qatt.

Dak li inti qatt ma tagħmel

Grazzi, Daniel,
għal dak kollu li qatt ma tagħmel.
Int qatt ma timbarazzani b'kummenti goffi.
Qatt ma tikkritikani quddiem in-nies.
Grazzi talli qatt ma twaqqa' dak li ngħid jien.

Int qatt ma tipprova tikkompeti miegħi,
ma tippruvax tghaddini jew tidher aħjar minni.
Inti qatt ma toqgħod tqabbilni ma' tfajliet oħra.
Qatt ma gġegħilni nhossni żejda.

Grazzi talli qatt ma thallini nistenna żzejjed meta niltaqgħu.
Qatt ma tirrifjuta li tisma' dak li jkolli xi ngħid,
anki meta ma taqbilx miegħi,
meta ma jkollokx aptit.
Int qatt ma tinterrompini biex tghid tiegħek.
Qatt ma tfakkarni fl-iżbalji li nagħmel.
Qatt ma żzommhieli "fil-komma".
Qatt ma tippretendi li dejjem tghaddi tiegħek.
Qatt ma gġib ruħek hazin mal-ġenituri tiegħi.

Int qatt ma tumiljani.
Qatt ma tirridikolani.
Qatt ma tittradini.
Qatt ma tghidli, "Qed tara? Kelli raġun jien!"
Int qatt ma titlaq lura d-dar bla ma tbusni u tghidli good night.

Trid tkun taf xi haġa li jien qatt m'jien se nagħmel?
OK. Jien qatt m'jien se nieqaf inħobbok!

L-INKONTINENZA

Tipi differenti ta' inkontinenza. X'jikkawżaha? Kif tikkuraha?

Hames tipi differenti ta' inkontinenza

Stress incontinence (ikkaġunata mill-istress): meta tgħaddi l-urina meta tagħtas, tisgħol, tidhak, tqandel oġġetti tqal, tagħmel eżerċizzju, tagħmel affarijiet oħra li jagħfsu fuq il-bużżieqa.

Urge incontinence: magħrufa wkoll bħala bużżieqa tal-urina attiva żżejjed (overactive bladder, OAB), meta tiżloqlok l-urina wara li thoss bżonn urġenti. Tista' tkun qed tbatì minn OAB jekk ikollok bżonn tiżvojta l-bużżieqa tal-urina tmien darbiet jew iktar matul il-jum u iktar minn darba billejl. Tista' wkoll thoss il-bżonn li tiżvojta meta tmiss ma' jew tisma' l-hoss ta' ilma ġieri. Hemm forma xotta ta' OAB: thoss il-bżonn anki jekk il-bużżieqa tkun vojta.

Mixed incontinence: ikkaġunata minn kombinazzjoni ta' stress u htiega fl-istess hin; aktar komuni fin-nisa.

Overflow incontinence (meta l-bużżieqa tfur): aktar komuni fl-irġiel; tiġri meta ma jirnexxilekx tiżvojta l-bużżieqa kompletament, allura jista' jagħti l-każ li l-urina toħroġ meta l-bużżieqa timtela.

Functional incontinence: minhabba xi kundizzjoni medika, bħall-artrite, ma tilhaqx tasal sal-kamra tal-banju.

X'jikkaġuna l-inkontinenza tal-urina?

- **Infezzjoni fil-passaġġ tal-piṭ:** Tista' tirritalek il-bużżieqa tal-urina, u dan iwassal għal bżonn urġenti biex tgħaddi l-urina, u kultant għal inkontinenza.
- **Tqala u twelid:** Il-piż tal-garr tat-tarbija u t-tqanżih fil-hlas jista' jdgħajjef il-muskoli, il-ligamenti u n-nervituri fil-pelvis, u jwassal għall-inkontinenza.
- **Menopawsa:** Stress incontinence u OAB huma aktar komuni waqt il-menopawsa, meta l-livelli tal-estrogen jonqsu. L-estrogen jgħin biex iżomm il-bużżieqa tal-urina, il-muskoli tal-pelvis u l-urethra f'saħħithom.
- **Problemi fil-prostata:** Aktar komuni f'irġiel li jkun għaddew minn intervent kirurġiku fil-prostata jew li jkollhom "enlarged prostate".
- **Tipjip:** Dwar dan il-punt lanqas l-esperti ma jaqblu, imma min ipejjepp għandu riskju oġhla ta' inkontinenza minn min ma jpejjiṭ.
- **Piż żejjed:** Dan jista' jgħabbi l-bużżieqa tal-urina iktar milli tiflah.

- **Kundizzjonijiet mediċi:** Id-dijabete, il-multiple sclerosis, il-Parkinson's u xi kundizzjonijiet oħra jistgħu jagħmlu ħsara fin-nervituri u l-muskoli. Anki l-ansjetà tista' tikkaguna inkontinenza f'xi każi.
- **Mediċini:** Mediċini bħal diuretics (biex tagħmel iktar urina; insibuhom bħala water pills), kalmanti, pilloli tal-irqad u pilloli kontra d-dipressjoni jistgħu jikkagunaw l-inkontinenza jew jaggravawha. Staqsi lit-tabib jekk l-inkontinenza tistax tkun side effect ta' xi mediċina li qed tiehu, u jekk tistax tibdilha.
- **Hysterectomy:** Il-muskoli u l-ligamenti li l-bużżeja tistrieħ fuqhom jistgħu jkunu affettwati wara intervent biex jitneħħiekk l-utru.

Bidliet fl-istil tal-ħajja

- **Ixrob ħafna ilma:** Forsi taħseb li inqas ma tixrob, inqas ma jkollok bżonn tgħaddi urina? Le! Jekk ma tixrobb biżżejjed, il-problema tista' tiggrava. Ixrob bejn sitt u tmien tazzi kuljum.
- **Attent x'tiekol:** Naqqas l-alkohol, xorb bil-gass, kafè, te, ikel aċiduż u mgħobbi bl-ispices.
- **Naqqas mill-piż:** Naqqas 5% mill-piż tiegħek (eż. persuna li tiżen 90 kilo tnaqqas 0.45 ta' kilo).
- **Aqta' t-tippjip:** Inqas ma tpejjep, inqas tnixxi.

Kif tista' tikkura l-inkontinenza?

It-tabib tiegħek jista' jfassallek pjan ta' kura li jindiriza s-sintomi u l-kundizzjonijiet li jkollok. Dawn jinkludu:

- **Mediċini:** jinxtraw bla riċetta u bir-riċetta; jgħinu biex jikkalmaw il-muskoli u n-nervituri u jevitaw l-ispażmi fil-bużżeja tal-urina.
- **Intervent kirurġiku:** isir f'każ li s-sintomi jkunu severi u kura oħra ma tghinx. Intervent kirurġiku komuni, imsejjaħ sling procedure, juża għamla ta' xibka biex terfa' l-bużżeja tal-urina.
- **Apparat ieħor:** jitqiegħed ċirku (pessary) fil-parti tal-mara bl-għan li jbidel il-pożizzjoni tal-urethra u jwaqqaf it-tnixxija.
- **Taħriġ:** Jekk tidra tuża l-kamra tal-banju f'ħinijiet speċifiċi (minflok toqgħod tistenna li jiġik il-bżonn) bil-mod il-mod tista' tikkontrolla l-bużżeja tal-urina u ttawwal iż-żmien bejn iż-żjarat fil-kamra tal-banju.
- **Kegel exercises:** Eżerċizzji fejn 'tagħfas' il-muskoli tal-pelvis li jkunu qed jerfghu l-bużżeja tal-urina biex tissodahom u tghin biex twaqqaf it-tnixxija. Staqsi lit-tabib tiegħek dwar kif tagħmilhom.
- **Biofeedback:** Titqiegħed roqgħa fuq il-gilda li tghatti l-bużżeja tal-urina u l-urethra. Ir-roqgħa tkun imqabbda ma' monitor u tkun tista' tara meta l-muskoli 'jagħlqu'. Metodu li jgħallmek tikkontrollahom u twaqqaf it-tnixxija.

Helicopter Parenting

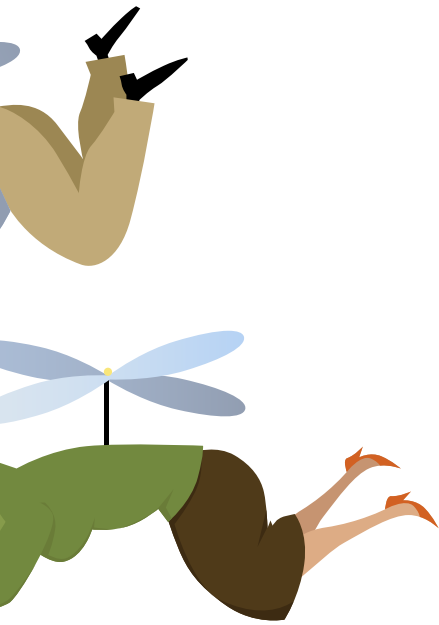
I ssib ġenituri li jkunu stretti hafna: tista' ssejnhom "dittaturi". Hawn oħrajn permissivi u kollox jghaddi; insejnhom "laissez-faire". Imbagħad hawn min irabbi b'mod "demokratiku", fejn kulhadd jista' jittellem u jiddiskuti bla biża'. Ma hemmx dubju li dan hu l-aħjar stil ta' trobbija. Izda llum se nitkellmu fuq stil ieħor li nassoċjawh maż-żgħażaġh: il-helicopter parenting.

Kien Dr Haim Ginott li fl-1969 hareġ b'dan il-kunċett. Nafu kif itir elikopter – itir fil-baxx u minn fuqu tista' tara tajjeb l-art tahtek. Minn fuqu tista' tara x'qed jiġri, fejn hemm in-nies, eċċ. u għalhekk jintuża f'xi emerġenza jew salvataġġ. Imma dan x'għandu x'jaqsam mat-trobbija tat-tfal?

Hafna żgħażaġh iħossu li l-ġenituri tagħhom jikkontrollawhom iżżejjed. Jipproteġuhom iżżejjed u ma jhallulhomx spazju biex jikbru. Imma, kif ngħidu, iż-żejjed hu n-nieqes – u din l-eżagerazzjoni tista' tagħmel aktar ħsara milli ġid.

Meta l-ġenituri jikkontrollaw iżżejjed, uliedhom żgħażaġh iħossuhom li għadhom qed jiġu stmati ta' tfal żgħar, li l-ġenituri ma jafdawhomx. Dan jista' jwassal biex ikissrilhom l-istima tagħhom infushom u hekk jitilfu l-kunfidenza fihom infushom. Dawn huma żewġ hiliet importanti hafna fl-adolexxenza biex uliedna jkunu jistgħu jkampaw ma' shabhom. Dan in-nuqqas ta' fiduċja jweġġagħhom u jista' jwassal għal ribelljoni – li mhi haġ sabiħa xejn.

Għaliex xi ġenituri jkunu **helikopters** fuq uliedhom?

Biza' mill-konsegwenzi: Il-ġenituri jibzġu li wliedhom jista' jkollhom xi falliment u li dan se jdejjaq lil uliedhom, jew iġeghelhom jaqgħu għaċ-ċajt quddiem l-oħrajn, u għalhekk iħossu li għandhom jindaħlu u jipproteġuom. L-intenzjoni tal-ġenituri tkun tajba, imma l-metodu ma jkunx.

Ansjetà żejda fil-ġenituri stess: Din l-ansjetà tista' tkun dwar l-ispejjeż, il-futur jew ix-xogħol tat-tfal fil-futur. Din l-ansjetà żejda tista' twassal il-ġenituri biex jippruvaw jieħdu kontroll shiħ tal-ħajja ta' wliedhom, u b'hekk l-adolexxenti jibqgħu lura.

Overcompensation: Hawnhekk il-ġenituri jippruvaw ipattu għal dak li ma kellhomx huma fi tfulithom, iżda dan jagħmluh b'mod eżagerat.

Ġenituri influwenzati minn ġenituri oħra:

Jistgħu jkunu qed jiġu influwenzati minn ġenituri oħra li jkunu qed jikkontrollaw iżżejjed lil uliedhom u jippruvaw jikkupjawhom inkella jhossuom li qed jonqsu.

Fi ftit kliem, meta l-ġenituri ma jibdewx jersqu lura u jagħtu aktar spazju lil uliedhom adolexxenti jista' jsehh propju dak li jkunu xtaqu jevitaw – kif ngħidu bil-Malti: iġibu l-gebla fuq saqajhom għax it-tfal xorta waħda jtilfu l-istima tagħhom infushom, ma jiżvuluppawx ċerti hiliet importanti għall-ħajja, tiżdied l-ansjetà fihom, u jhossuom falliment u ddiżappuntati.

Kif ma nsirux **helikopters**?

- Nagħmlu dan billi nharrġuom f'hiliet importanti bhas-sens ta' responsabbiltà.
- Nghinuhom isahħu l-istima tagħhom infushom billi minflok nikktikawhom noffru inkuraġġiment u nagħtuom spazju jikbru.
- Insemmulhom it-tajeb li għandhom.
- Nippruvaw nifhmu l-emozzjonijiet tagħhom u nisimgħuom mingħajr ma mmaqdru.
- Fuq kollox, bhala ġenituri rridu jkollna u nżidu l-fiduċja fina nfusna.

Uliedna qed jikbru u ftit iehor se jtiru mill-bejta bħalma għamlu oħrajn qabilhom. Mhux sew inżommuhom imwaħħlin magħna, li ma nippreparawhomx għall-ħajja, li ma ngħinuhomx ifendu għal rashom.

Niftakru li mhux dak li nagħmlu għal uliedna li se jgħibilhom suċċess fil-ħajja imma dak li ngħallmuhom jagħmlu għalihom infushom!

Tfal ħaddiema

Tfal jaħdmu fl-għelieqi fl-Indoneżja

B'idejhom maħmuġin u b'riha tinten fuqhom, ħafna tfal Indoneżjani fl-età tenera ta' 10 snin qed jiġu sfurzati jaħdmu fl-għelieqi. Diġà huwa illegali li tfal jaħdmu, iżda dawn it-tfal mhux jikkultivaw ir-ross jew xi prodotti tal-ikel qegħdin imma tabakk. It-tfal qed isofru minn ħakk ma' ġisimhom kollu u sogħla kontinwa minħabba t-tul ta'

hin li qed jgħaddu fl-għelieqi jsaqqu u jaħdsu l-weraq tax-xtieli tat-tabakk.

Skont rapporti ġodda minn Human Rights Watch, il-maġġoranza tat-tabakk li qed jitpejjep huwa kollu frott ta' child labour. It-tfal qed jispiċċaw jimirdi wkoll minħabba l-kuntatt dirett li jkollhom mal-pestiċidi qawwijin li jintużaw fl-għelieqi

Timmaġina ibnek jew bintek ta' 6 snin jibblakkjaw iż-żraben fit-toroq? Jew jorqdu barra taħt xi pont?

tat-tabakk u li hafna drabi jhalltuhom huma stess. In-nikotina velenuża li qed ixommu qed taffettwalhom l-iżvilupp mentali. Eluf ta' tfal qed ikollhom jaħdmu illegalment fl-għelieqi wara l-iskola. B'xorti hażina meta jinx tara t-tabakk mis-suq hadd ma joqgħod ifittex jew jagħti kas minn fejn ikun ġej u min ikun kabbru, ha hsiebu u hasdu. Hadd ma jistaqsi mistoqsijiet.

Tfal ta' 6 snin jaħdmu fit-triq fil-Vjetnam

Madwar 23,000 tifel u tifla jgħixu fit-toroq tal-Vjetnam u jorqdu taħt xi pont jew fis-siġar. Xi whud minnhom bilkemm għandhom 6 snin. Huma jitilqu mill-faqar tal-kampanja lejn il-bliet bit-tama li jsibu haġja aħjar, iżda hafna drabi jsibu li l-affarijiet huma hafna aġġar milli kif hasbu. Dawn it-tfal ikunu għażlu li jitilqu minn djarhom għal diversi raġunijiet. Hemm min ikollu l-ġenituri l-habs jew il-ġenituri jiddependu mid-droga. Ohrajn ikunu mġieghla jisirqu u jkunu msawta.

Dawk "fortunati" jirnexxilhom isibu xi xogħol bħal jibblakkjaw iż-żraben jew ibighu xi ornamenti żgħar. Fit-toroq it-tfal jiltaqgħu ma' hafna perikli, fosthom vjolenza, abbuż u traffikar tat-tfal. Hemm bżonn li dawn it-tfal isibu min jgħinhom billi jiġu pprovdut lilhom dar fejn jgħixu, ikel, edukazzjoni xierqa, attenzjoni medika u jiġu mġallma xi snajja'. B'hekk tittaffa xi ftit il-problema tat-tfal fit-toroq.

Għas-sitt sena Missio Malta qed jorganizza l-maratona #hopemissiofest nhar is-Sibt 13 ta' Marzu. Matul is-sena 2020, bil-fondi miġbura mill-Maratona, mill-Ġurnata Missjunarja u minn diversi attivitajiet oħra li jiġu organizzati matul is-sena, Missio rnexxielu jisponsorja diversi proġetti. Dawn il-proġetti huma mferrxin fil-kontinenti kollha u jinkludu, fost oħrajn, irziezet, skejjel, kliniċi u spieri. Permezz ta' dawn il-proġetti qed jibbenefikaw komunitajiet shaħ u mhux biss individwi.

Din is-sena Missio se jiffoka l-ghajnuna tiegħu fuq proġetti relatati mal-orfanatrofji f'pajjiżi fejn hemm tfal f'sitwazzjonijiet simili ta' hawn fuq, orfni, abbandunati jew imwarrba mill-familji tagħhom stess minhabba li jkunu mwiela b' diżabilità jew sforz is-superstizzjonijiet li jemmnu fihom.

Segwi l-maratona fuq l-istazzjonijiet tat-televiżjoni Maltin bejn nofsinhar u nofsillejl, fejn tista' tikseb aktar informazzjoni, tisma' u tara stejjer bħal dawn ta' hawn fuq u fl-istess hin tagħti d-donazzjoni tiegħek. Il-linji diġà jinsabu miftuhin (aktar dettalji f'pagna 4). Ċemplu! Ċemplu! Ċemplu! Grazzi mill-qalb.

Lourdes

16 - 21 Awwissu

21 - 26 Awwissu

26 - 30 Awwissu

30 Awwissu - 4 Settembru

4 - 9 Settembru

9 - 13 Settembru

5 - 9 Diċembru
(festa tal-Immakulata Kuncizzjoni)